



JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Kenny Chung

Den digitala skiljedomstolen
En rättsutredning om det digitala skiljeförfarandet
som rättegångssubstitut

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Uppsats på juristprogrammet

15 högskolepoäng

Handledare: Lotta Maunsbach

Termin: VT 2014

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND	4
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	4
1.3 AVGRÄNSNINGAR	5
1.4 TEORI OCH METOD	6
1.5 MATERIAL	7
1.6 FORSKNINGSLÄGE	7
1.7 DISPOSITION	8
2 SKILJEFÖRFARANDE I SVENSK RÄTT OCH I EKMR.....	9
2.1 ALLMÄNT OM SKILJEFÖRFARANDE	9
2.2 LAG (1999:116) OM SKILJEFÖRFARANDE	10
2.3 EUROPAKONVENTIONEN FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER	12
2.3.1 Rätt till en rättvis rättegång	12
2.3.2 Skiljedomsstolen och art. 6.1. EKMR	13
3 RÄTTSUTREDNINGEN.....	16
3.1 OAVHÄNGIG OCH OPARTISK DOMSTOL	16
3.2 RÄTTVIS RÄTTEGÅNG.....	18
3.3 MUNTligt ELLER SKRIFTLIGT FÖRFARANDE	21
4 SWIFTCOURT	24
4.1 VAD ÄR SWIFTCOURT?	24
4.2 SWIFTCOURT SOM RÄTTEGÅNGSSUBSTITUT	25
4.2.1 Oavhängig och opartisk skiljenämnd	25
4.2.2 Rättvis rättegång	26
4.2.3 Muntligt eller skriftligt förfarande	28
5 ANALYS OCH SLUTSATS.....	31
BILAGA A – UTDRAG UR LSF	34
<u>8 §</u>	34
<u>21 §</u>	34
<u>24 §</u>	34
<u>33 §</u>	34
<u>34 §</u>	35
BILAGA B – ART. 6.1. EKMR.....	36
BILAGA C - SKILJEDOMSREGLER FÖR SWIFTCOURT.SE	37
2.1 HUR SKRIFTVÄXLINGEN STARTAR.....	37
2.2 UTSKICKANDE AV HANDLINGAR TILL DEN ANDRA PARTEN (MOTPARTEN)	38
2.3 KOMPLETTERING	38
2.4 SKRIFTVÄXLINGENS AVSLUTANDE	39
2.5 DOM (SKILJEDOM)	39
2.6 EFTER SKILJEDOMEN.....	40
3.1 DE SOM DÖMER I ÄRENDET	40

3.2	HUR DE SOM DÖMER I ÄRENDET BYTS UT.....	40
3.3	KOSTNADER	41
4.1	ÄNDRING AV TALAN	41
4.2	VITTNEN OCH SAKKUNNIG	41
4.3	UTSKICKANDE AV HANDLINGAR	41
4.4	BETALNING	41
4.5	VILKEN LAG SOM SKA ANVÄNDAS	42
4.6	AVSLUTANDE BESTÄMMELSER	42
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	45
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	47

Summary

Arbitration has long been a popular court alternative in business alongside governmental administration of justice. Through commitments in the European Convention and the UN, arbitration has become a viable alternative on a larger scale. In Swedish law, arbitration agreements constitute a ground for inadmissibility. Therefore there is good reason to investigate which formal requirements a court of arbitration must satisfy in order to constitute an approved trial substitute.

In this thesis I will take my basis in Art. 6.1. ECHR, which sets the basic requirements on how court proceedings are allowed to proceed. It should be clarified that arbitration proceedings do not have a direct link to the European Convention, and it is the state which is obliged to provide the subjects with the rights regulated by Art. 6.1. ECHR. The legal research in this thesis will focus on the requirements expressed in Art. 6.1. ECHR i.e. *independent and impartial tribunal, fair trial and public hearing*. The basic requirements that are available in Art. 6.1. ECHR only constitute minimum entitlements and as the thesis will show, the Swedish Law sometimes imposes yet greater demands on court procedure.

Furthermore, to concretize the criteria mentioned above, a judicial investigation of whether the digital court *SwiftCourt* meets the legal requirements, and thereby constitutes an approved trial substitute will be made. The conclusion is that *SwiftCourt's* strictly written form of procedure, its limited material direction of proceedings and its tight timeframes might be in conflict with the Swedish law. Lastly, the conclusion and the analysis section will reflect upon the discrepancy between autonomy of parties and compulsory legislation.

Sammanfattning

Skiljeförfarandet har vid sidan av den statliga rättskipningen länge utgjort ett populärt domstolsalternativ i näringslivet. Genom svenska åtaganden i Europakonventionen och FN har skiljeförfarandet i en allt större grad blivit ett gångbart alternativ. I svensk rätt innebär ett skiljeavtal ett dispositivt rättegångshinder. Det finns därför goda skäl att utreda vilka formella kriterier som ett skiljeförfarande måste uppfylla för att utgöra ett godkänt rättegångssubstitut.

I uppsatsen utgår jag ifrån art. 6.1. EKMR som ställer upp grundläggande krav på hur ett domstolsförfarande måste gå till. Det bör dock klargöras att skiljeförfarandet inte har en direkt koppling till Europakonventionen utan det är staten som är skyldig att förse sina medborgare med de rättigheter som regleras i art. 6.1. EKMR. Rättsutredningen i uppsatsen fokuserar på rekvisiten *oavhängig och opartisk domstol*, *rättvis rättegång* och *muntlig förhandling* som föreskrivs i art. 6.1. EKMR. Dessa rekvisit utgör endast minimikrav, och som framgår av uppsatsen ställer den svenska rätten ibland ännu högre krav på rättegångsförfarandet.

För att vidare konkretisera ovannämnda rekvisit görs en rättsutredning över huruvida den digitala domstolen *SwiftCourt* uppfyller dessa och, därigenom, utgör ett godkänt rättegångssubstitut. Slutsatsen är att *SwiftCourt* strikt skriftliga handläggningsform, den begränsade materiella processledningen och den snäva tidsramen kan strida mot svensk rätt. I slutsatsen och analysdelen gör jag en reflektion kring förhållandet mellan partsautonomi och skiljeförfarandets tvingande lagstiftning.

Förkortningar

EKMR	Europeiska konventionen för mänskliga rättigheter
HD	Högsta Domstolen
LSF	Lag (1999:116) om skiljeförfarande
Prop.	Proposition
RB	Rättegångsbalk (1942:749)
RF	Regeringsform (1974:152)
SOU	Statens Offentliga Utredningar
SwC	SwiftCourt AB

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Skiljeförfarandet är en processform som har gamla anor och som de senaste årtiondena förändrats och vuxit sig starkare.¹ För Sveriges del beror detta på landets inträde i FN och ratificerande av EKMR vilket utmynnade i nya rättigheter och skyldigheter, bl.a. New York-konventionen.² Skiljeförfarandet har en alldeles speciell ställning i rättsväsendet. Dess gränsöverskridande flexibilitet, den skräddarsydda processföringen och den exekutiva verkställigheten är några av anledningarna till att detta rättsmedel har börjat tillämpas såväl nationellt som internationellt i allt större utsträckning. Parterna har fria tyglar att till en viss gräns utforma sina egna kreativa lösningar.

En sådan innovativ lösning ska presenteras av den digitala skiljedomstolen *SwiftCourt*. Genom att förflytta hela det processuella förfarandet till Internet samt uteslutande handlägga tvisterna skriftligt innebär detta nya problematiska frågeställningar. Vissa av dessa frågeställningar kommer att behandlas i den fortsatta framställningen.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet är att utreda vilka formella krav som ställs på en skiljedomstol för att denna ska kunna utgöra ett godkänt rättegångssubstitut och därmed även ett rättegångshinder. Vidare syftar undersökningen till att utreda huruvida

¹ Westberg, s.454.

² Prop. 1998/99:35 s.34.

SwC uppfyller de krav som framkommit i *de lege lata*-utredningen, och vad som kan tänkas göras om så inte är fallet.

Frågeställningarna jag kommer att arbeta med för att besvara uppsatsens syfte är följande:

- Vilka krav har ställts på skiljedomstolars sammansättning och processuella förfaranden i svensk lag och enligt EKMR?
- Uppfyller SwC:s skiljeförfarande och sammansättning kriterierna för en godkänd skiljedomstol?

1.3 Avgränsningar

I det följande arbetet har jag valt att avgränsa mig gentemot det exekutiva förfarandet i skiljeförfarandet p.g.a. av utrymmesskäl. Uppsatsen kommer vidare att utredas utifrån ett svenskt perspektiv och i förhållande till skiljedomstolar som håller sig inom Sveriges gränser, varför forumfrågor uteblir. Avgränsningen motiveras med hänsyn till SwC, vars skiljeförfarande uteslutande processförs och handläggs i Sverige.

Utredningen av den utländska rätten kommer vidare avgränsas till att endast innefatta art. 6.1. EKMR. Jag har utifrån art. 6.1. valt att inte utreda rekvisiten *offentlig domstol* och *domstol upprättad enligt lag*, eftersom dessa saknar en större betydelse i förhållande till skiljeförfarandet. Rekvisitet *skälig tid* har också utelämnats eftersom denna aspekt är mindre intressant utifrån SwC:s skiljedomssystem, där en av de fundamentala utgångspunkterna är att tvisterna ska behandlas snabbt. När det gäller rekvisitet *rättvis rättegång* finns en otroligt omfattande praxis som berör många aspekter. För att uppsatsen inte ska bli helt oförståelig har endast vissa, för SwC:s vidkommande, intressanta aspekter tagits upp. Förutom

EKMR kommer jag inte att utreda den utomeuropeiska rätten p.g.a. materiella och kunskapsmässiga avvägningar.

Skiljeförfaranden kan delas in i två olika processformer, *legala* och *konventionella* skiljeförfaranden. Inom ramen för denna uppsats kommer jag endast att redogöra för det konventionella skiljeförfarandet. Rättsutredningen kommer att ägnas åt skiljenämnden och skiljeförfarandet med utgångspunkten rekvisit i art. 6.1. EKMR. Jag kommer därför inte djupare att analysera skiljeavtalet eller skiljemännens uppdragsöverskridande som sådana

1.4 Teori och metod

Jag kommer att utgå från klassiskt rättsdogmatisk metod i förhållande till den vedertagna rättskälleläran. I hierarkisk ordning kommer jag att utreda vilka lagar, vilka förarbeten, vilken praxis och vilken doktrin som är relevanta för att fastställa vilka formella krav som har ställts upp på skiljeförfarandet. En stor del av uppsatsen kretsar kring huruvida ett konkret skiljeförfarande skulle vara godkänt eller inte, och därför kommer den rättsdogmatiska utredningen att lägga vikten på den svenska rätten och EKMR i förhållande till SwC.³ Uppsatsen kommer även att anlägga ett kritiskt perspektiv på den svenska och europeiska lagstiftningen. Den kritiska granskningen kommer att undersöka om den gällande rätten ger skiljedomstolen en möjlighet att vara ett likvärdigt substitut, och i vilken mån parternas avtalsfrihet påverkar bedömningen.

Jag är väl medveten om att ett arbete utifrån det svenska perspektivet innebär ett avgränsat synsätt som inte utan vidare kan anläggas när andra länders rättskällor tolkas. Den rättsdogmatiska metoden leder även till

³ Se nedan 4.1 – 4.2

frågetecken om hur pass väl den gällande rätten tillämpas i skiljedomstolar. Särskilt eftersom skiljenämnders verksamhet äger rum bakom ”stängda dörrar”. Hittills har EKMR endast beaktats i en mycket begränsad mån i den svenska rätten, varför den praxis som vuxit fram inte nödvändigtvis sammanfaller med den svenska rätten. Rättsläget är därför i vissa fall oklart.

1.5 Material

Under uppsatsens gång kommer jag uteslutande att använda mig av tryckta och primära källor. Det tryckta materialet används i framställningen i enlighet med rättskälleläran och på ett kritiskt rättsdogmatiskt sätt. Den materiella framställningen bygger främst på lagstiftningsarbetena LSF och art. 6.1. EKMR. Praxis kring de båda regelverken exemplifierar den gällande rätten. Regelverken analyseras vidare utifrån förarbeten och doktrin. Urvalet av litteratur har gjorts efter författare som åtnjuter ett stort anseende på det aktuella området. Författare som *Lars Heuman*, *Stefan Lindskoug* och *Hans Danelius* är framförallt värda att nämnas.

1.6 Forskningsläge

Kunskap kring skiljedomstolars uppbyggnad och förfarande är i många fall begränsad p.g.a. dessas sekretessbelagda förfarande. Det material allmänheten har tillgång till är de domar som blivit klandrade eller ogiltigförklarade. Rättsfall där art .6.1. EKMR varit aktuell finns det däremot en rik flora av. Minimiskyldigheterna för stater anslutna till EKMR har ofta behandlats i praxis, även om de inte alltid har relevans för skiljeförfaranden. En del om skiljeförfaranden finns skrivet i juridiska tidsskrifter och i doktrin, där främst den svenska rätten avhandlats.

1.7 Disposition

Uppsatsen är indelad i tre huvudkapitel. Det första kapitlet kommer att ta sikte på vad ett skiljeförfarande innebär och vilka regelverk som reglerar detta (2.). Därefter görs en rättsutredning kring rekvisiten *oavhängig och opartisk domstol, rättvis rättegång och muntligt eller skriftligt förfarande* i såväl svensk rätt som i EKMR (3.). Dessa rekvisit kommer slutligen att utgöra den prövning som behandlas i förhållande till om SwC:s skiljeförfarande utgör ett godkänt rättegångssubstitut (4.). Uppsatsen avslutas med en analys och slutsats kring en problematisering av SwC:s skiljedomsregler i förhållande till den gällande rätten (5.).

2 Skiljeförfaranden i svensk rätt och i EKMR

2.1 Allmänt om skiljeförfarande

Fördelarna med skiljeförfaranden är många men deras flexibilitet utgör nog den främsta. På en alltmer dynamisk marknad behövs skiljeförfaranden som kan handläggas snabbt, effektivt, säkert och i princip hemligt.⁴ Dessutom kan de exigibla domarna verka över landsgränserna.⁵ Eninstansförfarandet innebär att en uppkommen tvist kan expedieras i en skraddarsydd process som inte kan upphävas eller klandras utan vidare. Detta förfarande leder till att affärsuppörelser parterna emellan snabbt kan få en godtagbar utgång.

I den svenska rättsordningen kan, vid sidan av den statliga rättskipningen, endast skiljeförfaranden mynna ut i domar med exekutiv rättskraft. Skiljenämnden utgör därför tvistande parter möjlighet att, i stort sett, skipa rätt utan statens inblandning.⁶ I den svenska rätten regleras skiljeförfarandet och skiljeavtalet av LSF. Dessa regler kompletteras dessutom i tillämpliga delar både av Europakonventionens lagstiftning och New Yorkkonventionen m.fl.

Skiljedomstolars existensberättigande ligger i att staten inte har ett intresse att råda över alla dispositiva civilrättsliga tvister som endast berör parterna.⁷ I och med att ett giltigt skiljeförfarande dock utgör ett processhinder enligt 10 kap. 17a§ RB, har man både ur ett svenskt och

⁴ Jfr. 21§ LSF.

⁵ Se New York-konventionen.

⁶ Westberg, s.454.

⁷ Prop.1998/99:35 s.34ff.

europiskt perspektiv ansett det vara lämpligt att ställa upp vissa objektiva krav som bör uppfyllas.⁸

För att driva ett tvisteförfarande i en skiljedomstol måste partsförhållandet ha reglerats av ett skiljeavtal. Detta skiljeavtal kan antingen ha ingåtts innan det ifrågavarande avtalsförhållandet eller efter det att tvisten har uppstått.⁹ Avtalet har inga formkrav men ingås vanligen skriftligt av praktiska skäl.

Utgångspunkten är att skiljedomstolens funktion och förfarande i en mycket stor utsträckning ska reflektera de statliga domstolarnas. Parterna förhåller sig, såsom i ett allmänt förfarande, i enlighet med *dispositionsprincipen* och *principen om den fria process- och bevisföringen*. Skiljemännen ska därutöver avgöra tvisten genom en prövning där principerna *jura novit curia* samt *fri bevisprövning* tillämpas.¹⁰ Däremot behöver inte andra processuella principer som muntlighets-, omedelbarhets- och koncentrationsprincipen beaktas.¹¹ Vilka processuella regler som tillämpas utgör hela tiden en balansgång mellan vad som är tvingande för att upprätthålla rättssäkerheten, och vad som kan åsidosättas till förmån för avtalsfriheten.

2.2 Lag (1999:116) om skiljeförfarande

I svensk rätt är det framförallt LSF som uppställer de processuella krav som parterna ska beakta. LSF hänför sig till konventionella förfaranden, vilket innebär att många rättsregler är dispositiva. De få tvingande regler som finns är menade att framförallt tillförsäkra parterna ett grundläggande

⁸ 10 kap. 17§ LSF.

⁹ 1§ LSF. Notera även att 6§ LSF föreskriver ett undantag för konsumenter och som innebär att skiljeavtalet endast kan ingås efter det att tvisten har uppstått.

¹⁰ Jfr. 33§ LSF där skiljeförfarandet förmodligen skulle ogiltigförklaras. Se även Westberg 2013, s.456 .

¹¹ Prop. 1998/1999:35 s.41.

rättighetsskydd.¹² Som nämnt ovan, är domen från skiljeförfarandet tänkt att vara slutgiltig. För att påvisa detta faktum har lagstiftaren valt att begränsa möjligheterna att upphäva en skiljedom till att endast omfatta formella fel. Även om en dom skulle vara materiellt oriktig, kan parterna således inte begära att domen upphävs.¹³

Endast två typer av talan kan väckas mot en avkunnad skiljedom: *ogiltighets-* respektive *klandertalan*. Rätten till den förstnämnda talan föreskrivs i 33§ LSF. Möjligheten till ogiltighetstalan saknar tidsbegränsning, och domen kan upphävas oavsett förfluten tid.¹⁴ Klandertalan som föreskrivs i 34§ LSF kan däremot endast väckas under en begränsad period om tre månader.¹⁵ En ogiltighetsgrund föreligger om tvisten inte är *skiljedomsässig*, exempelvis om tvisten är av indispositiv karaktär.¹⁶ Uppräkningen av ogiltighetsreglerna är uttömmande och ska tillämpas restriktivt.¹⁷ En klandergrund däremot, föreligger om någon av de uppräknade grunderna i 34§ 1st är för handen. Som exempel kan nämnas att tvisten inte omfattas av ett giltigt skiljeavtal.¹⁸ Den centrala skillnaden mellan reglerna i 33 och 34§§ LSF är att ogiltighetsreglerna i 33§ är till för att skydda tredje man och det allmännas intresse. 34§ LSF finns däremot till för parternas egen skull.¹⁹

Ogiltighets- och klanderreglerna utgör de yttersta ramarna för hur skiljemännen får agera. Skiljemännen bör förstås lägga sig vinn om att handlägga varje tvist på ett lämpligt sätt.²⁰ I den fortsatta behandlingen

¹² Heuman 1999, s.18.

¹³ Prop. 1998/1999:35, s.35.

¹⁴ Cars, 33§ LSF ,not.115, i Karnov.

¹⁵ 34§ 3st. och 36§ 2st LSF.

¹⁶ 33§ 1st.1p. LSF och Cars, 33§ LSF, not.116, i Karnov

¹⁷ Heuman 1999, s.597

¹⁸ 34§ 1st. 1p. LSF

¹⁹ Madsen 2009 s.266.

²⁰ Heuman 1999, s.279ff.

kan det vara bra att ha ovanstående paragrafer i sinnet för att förstå i vilket sammanhang utredningen görs i.

2.3 Europakonventionen för mänskliga rättigheter

Genom sin anslutning till Europakonventionen ådrog sig Sverige ett antal nya rättigheter och skyldigheter. Konventionen tillförsäkrar varje medborgare i ett land, vissa angivna fri- och rättigheter. Dessa rättigheter har staten sedan en skyldighet att respektera. I konventionen framgår det att de enskilda artiklarna är bindande i olika stor utsträckning. Från vissa artiklar som exempelvis art. 2 får det aldrig göras avsteg. Andra artiklar som art. 6 kan åsidosättas vid *nödläge*²¹. Art. 8 kan utöver nödläget dessutom inskränkas när vissa rekvisit i paragrafen är uppfyllda. Oavsett vilken artikel som behandlas utgör konventionsbestämmelserna endast ett *minimikrav*, staten kan fritt, i den nationella rätten föreskriva strängare krav.²² EKMR är numera inkorporerad i 2 kap. 19§ RF och utgör därmed svensk rätt.

2.3.1 Rätt till en rättvis rättegång

Vid studiet av skiljedomstolar är den centrala artikeln i EKMR utan tvekan art. 6.1 EKMR.²³ Jämfört med många andra artiklar i konventionen är denna artikel förhållandevis detaljerad och föremål för en omfattande praxis. Sverige tillhör ett av de länder som flera gånger fällts av Europadomstolen under denna artikel. Den främsta anledningen till detta är att begreppet *civila rättigheter- och skyldigheter* utgör ett unikt begrepp som är

²¹ Jfr. art.15

²² Cameron 2011, s.78

²³ Se Bilaga A

fristående från den svenska regelstrukturen. Många tvister i Sverige har därför fångats upp av artikeln och blivit föremål för prövning.²⁴

Vad civila rättigheter konkret innebär har Europadomstolen inte velat ge ett enhetligt svar på, men den har utvecklat vissa riktlinjer som kan beaktas:²⁵

1. Tvisten som föreligger ska vara av *reell* och *seriös* natur.
2. De civila rättigheterna ska härröras ur en lagstadgad nationell rättighet.
3. Det ska handla om en civil rättighet²⁶

Sverige fick först 2011 en paragraf som motsvarar art. 6.1. EKMR. Denna motsvarighet återfinns i 2 kap. 11§ RF, vilken dock är betydligt mer allmänt hållen än art. 6.1. EKMR²⁷

2.3.2 Skiljedomstolen och art. 6.1. EKMR

Rätten till rättegångsprövning innebär inte en oeftergivlig rätt till prövning i allmän domstol. Att göra ett avsteg från den statliga domstolsprövningen till förmån för ett skiljeförfarande är därför i princip möjligt.²⁸ Genom Sveriges ratificering av EKMR blev staten förpliktad att garantera konventionsbestämmelsernas efterlevnad. Detta innebär att en viss minimistandard sätts på varje tvistemålsprocess oavsett om den handläggs i allmän domstol eller i en skiljenämnd.²⁹ Det är värt att notera att EKMR:s

²⁴ Cameron 2011, s.96f.

²⁵ Danelius 2012, s.149f.

²⁶ Räcker dock att det är på "diskussionsbara" grunder. Jfr. Danelius 2012, s.150 och SOU 2008:125, s.423.

²⁷ Jfr. 2 kap. 11§ RF.

²⁸ Danelius 2012, s.196.

²⁹ Art. 1. och art. 6.1. EKMR . Se även Petrochilos 2003 s.111.

krav riktar sig mot staten. Skiljedomstolarna är således endast indirekt påverkade av EKMR och Europadomstolens praxis.

Skiljeförfarandet innebär i praktiken att parterna oftast avsäger sig vissa i art. 6.1. EKMR angivna rättssäkerhetsgarantier. Exempelvis föranleder skiljeförfarandets karaktär i civilrättsliga tvistemål oftast att processen sekretessbeläggs. Konventionella skiljeförfaranden är dessutom upprättade genom avtal och inte genom lag.³⁰ Detta leder till att rekvisiten *offentlig dom* och *domstol som upprättats enligt lag* inte uppfylls.³¹ Nedanstående rättsfall exemplifierar Europadomstolens ståndpunkt gentemot skiljedomstolen.

I *Deweere v. Belgium* ansåg Europadomstolen att ett avstående från rätten att pröva sitt ärende i domstol inte i sig strider mot art. 6.1. EKMR. Vidare anförde Europadomstolen i *Nordström-Janzon v. Netherlands* och i *Suovaniemi and other v. Finland* att den utgår ifrån den relevanta skiljemannalagstiftningen och statens faktiska tillämpning av denna, för att avgöra om staten kränkt art. 6.1. EKMR. Ur ett svenskt perspektiv skulle 33-34§§ LSF kunna ge uttryck för statens strävan att efterleva art. 6.1. EKMR.

Europadomstolen uttryckte dessutom att skiljeförfarandet oftast innebär ett avstående från vissa rättigheter i art. 6.1. EKMR, vilket dock inte behöver betyda att skiljenämnden underkänns. I *Nordström-Janzon*-fallet tillade domstolen även: "[...]it cannot be required under the Convention that national courts must ensure that arbitral proceedings have been in conformity with Article 6 (Art.6) of the Convention."³²

³⁰ Jfr. art. 6.1

³¹ Detta har inte explicit uttalats av Europadomstolen men det ligger i skiljedomstolens natur att avvika från båda kriterierna.

³² *Nordström-Janzon v. Netherlands*, under "The Law" och *Suovaniemi and others v. Finland*, under "The Law"

Troligen syftar Europadomstolen på att *hela* art. 6.1. inte behöver efterlevas. Något annat skulle innebära att fallet gått emot tidigare och senare praxis kring hur skiljeförfarandet ska regleras. Att inleda ett skiljeförfarande innebär som sagt att vissa grundläggande rättssäkerhetsgarantier avstås ifrån. Resten bör dock fortfarande beaktas.³³ Att de kvarstående rättigheterna tillförsäkras, torde som tidigare sagt, visas genom den svenska rättens ogiltighets- och klandertalan. Även det exekutiva förfarandet ger Sverige en möjlighet att fullgöra sina konventionsenliga skyldigheter.³⁴ Detta torde fullgöra den övervakningsskyldighet som staten har.³⁵ Att denna övervakning inte är allomfattande torde sammanfalla med det faktum att statens ansvar eftergivits för parternas vilja att lösa tvisten utanför det offentliga rummet.³⁶

Ovanstående rättsfall visar på att det är staten som har det yttersta ansvaret för att tillförsäkra att konventionens rättigheter tillkommer medborgarna. Oftast är dock flera av rekviriten redan inkorporerade i svensk rätt. Detta innebär att det i många fall är tillräckligt att beakta den nationella rätten då denna är harmoniserad med eller går utöver de minimirättigheter som art. 6.1. EKMR föreskriver. Nationell rätt ska alltid tolkas i ljuset av Europadomstolens praxis och vid en regelkonflikt har EKMR företräde.³⁷

³³ *Suovaniemi and others v. Finland*, under "The Law"

³⁴ *Jakob Söhne Boss KG v. Germany*, s.2.

³⁵ Art. 1 och art. 6. Se Petrochilos 2003, s.162ff.

³⁶ Petrochilos 2003, s.124f.

³⁷ Petrochilos 2003, s.155f och 2 kap. 19§ RF.

3 Rättsutredningen

3.1 Oavhängig och opartisk domstol

Ett av de grundläggande kraven i art. 6.1. EKMR är att domstolen ska vara oavhängig och opartisk. I svensk rätt uttrycks detta krav bl.a. genom 1 kap 9§, 2 kap.11§ och 11 kap. 3§ RF.³⁸ I LSF uttrycks det främst genom kravet på skiljemannens opartiskhet i 8§ LSF.³⁹ Enligt 8§ LSF kan två situationer urskiljas. 8§ 1 men. LSF, föreskriver när ett förtroendeskadligt förhållande kan föreligga. Meningen är allmänt hållen för att fånga upp alla möjliga jävsgrundande situationer. I 8§ 2st 2 men. LSF nämns omständigheter där en skiljeman alltid anses vara jävig.⁴⁰

I praxis och doktrin talas det om två olika jävsgrunder: objektivt jäv och subjektivt jäv. Den förstnämnda handlar om objektiva omständigheter som medför misstanke om opartiskhet, medan den senare grundar sig på att skiljemannen uttryckt sig på jävigt sätt.⁴¹ Subjektivt jäv aktualiseras dock sällan. Jävsgrunderna är förhandstvingande, vilket innebär att avtalsparterna inte på förhand kan avtala bort detta. En part kan dock underlåta att påtala ett känt jävsförhållande.⁴² Förutom i typfallen har lagstiftaren överlåtit till domstolsinstanserna att konkretisera vad som utgör objektivt jäv.⁴³

I svensk praxis har det ställts höga krav på objektiv opartiskhet. / NJA 1981 s.1205 förelåg jävsgrundande omständigheter då en skiljeman var suppleant i den ena partens styrelse . HD uttalade att kravet på opartiskhet ska ställas högt. Även om det saknades anledning i det ifrågavarande fallet

³⁸ Jermsten, 2kap.11§ RF, not.39, i Karnov.

³⁹ Jfr. 4 kap. 11-14 RB.

⁴⁰ Lindskog 2012, s.416f.

⁴¹ Heuman 1999, s.240.

⁴² Prop.1998/99:35 s.86 och Lindskog 2011, s. 417.

⁴³ Prop. 1998/99:35 s.83ff.

misstänka att skiljemannen *de facto* var partisk, ska en skiljeman inte få processföra i en rättegång eller handläggning där parten är företrädd. Att vidhålla just skiljemannens opartiskhet i skiljeförfarandet är särskilt viktigt, eftersom den materiella grunden aldrig kommer att kunna överprövas. Att kravet på opartiskhet ställs högt kan även ses i NJA 2007 s.841 där en skiljeman ansågs jävig trots att han endast i begränsad omfattning haft samröre med den ena partens bolagskoncern. Eftersom parten ifråga var en betydelsefull klient för en advokatbyrå och skiljemannen i sin tur mottog sina konsultuppdrag ifrån advokatbyrån, ansågs det föreligga en omständighet som kunde rubba förtroendet för skiljemannen.⁴⁴

När det gäller Europadomstolens praxis, har domstolen såsom i svensk praxis, urskilt två bedömningsgrunder: *subjektiv opartiskhet och objektiv opartiskhet*.⁴⁵ Dessa synes i stora delar överensstämma vad HD har kommit fram till. När det gäller att avstå ifrån en opartisk och oavhängig domstol, har Europadomstolen klargjort omständigheterna i ett antal fall.

I *Pfeifer and Plankl v. Austria* anförde Europadomstolen att ett avstående måste vara tydligt och frivilligt. Pfeifer hade inte fått jävsinvändningsmöjligheten framfört på ett tydligt sätt, varför han inte kunde anses ha avstått från att invända.⁴⁶ Frågan om avstående uppkom även i *Bulut v. Austria*, där den österrikiska domstolen underkände en jävsinvändning på den grund att Bulut avstått från att framföra denna i ett tidigare skede. Europadomstolen ansåg att detta undekännande var konventionsenligt, och att art. 6.1. EKMR inte kränkts.⁴⁷

Den praxis som skapats i Europadomstolen tycks tangera svensk lagstiftning. LSF föreskriver att en jävsinvändning ska göras inom 15 dagar

⁴⁴ Jfr. även NJA 2010 s.274 och 2010 s.317.

⁴⁵ Danelius 2012, s.201.

⁴⁶ *Pfeifer and Plankl v. Austria*, p.31-39 och Danelius 2012, s.218f.

⁴⁷ *Bulut v. Austria* p.26-29. Jfr. även *Suovaniemi and others v. Finland* under "The Law"

från att endera part fått veta kännedom om den förtroendeskadliga omständigheten, eller genast när förfarandet inleds.⁴⁸ Att de jävsbildande omständigheterna tycks överlappa i svensk och i europeisk rätt, innebär att en skiljedomstol som uppfyller de svenska kraven för opartiskhet även torde uppfylla EKMR:s krav.

3.2 Rättvis rättegång

Kravet på en rättvis rättegång (*fair trial*) finns inskrivet som en grundläggande rättssäkerhetsgaranti i art. 6.1. EKMR I svensk rätt motsvaras detta mycket allmänna krav av 1 kap. 9§ RF och 2 kap. 11§ RF. När det gäller skiljeförfaranden motsvaras kravet tydligast av 21§ LSF. I uttrycket *rättvis rättegång* finns en mängd principer och processuella aspekter som såväl gränsar till bestämmelserna i art. 6.1. EKMR som går utöver dem. De grundläggande rättssäkerhetsaspekterna i art. 6.1. EKMR inkluderar (men begränsas inte till):

- Att parterna ska vara likställda och proceduren ska inte gynna den ene på den andres bekostnad.
- Att förfarandet är kontradiktoriskt.
- Att domarna endast ska befatta sig med det material som åberopats under rättegången.⁴⁹

Ovanstående principer måste bedömas mot bakgrund av hela rättegångsförfarandet för att en domstol ska kunna avgöra om ett förfarande har varit oförenligt med art. 6.1. EKMR.⁵⁰

Gällande parternas likställdhet i processen har Europadomstolen i ett antal mål fastställt det gällande rättsläget. Parternas likställdhet bygger på att

⁴⁸ Jfr. 10§ och 34§ 2st LSF.

⁴⁹ SOU 2008:125, s.422 och Danelius 2012, s.250.

⁵⁰ *Dikme v. Turkey*, p. 105-112.

ingen av parterna ska förfördelas och hamna i ett processuellt sämre läge.⁵¹ I *De Haes and Gijssels v. Belgium* hade den nationella domstol avvisat all muntlig och skriftlig bevisning av De Haes och Gijssels vilket föranledde att de hamnade i ett processuellt underläge. Detta ansågs strida mot rätten till rättvis rättegång.⁵² Europadomstolen kom fram till samma slutsats i *G.B v. France*, där G.B förvägrades ytterligare utredning och ett nytt sakkunnigutlåtande.⁵³

Nära knuten till parternas likställdhet, är principen om ett kontradiktoriskt förfarande. Principen innebär att parterna ska kunna bemöta allt som framförts under rättegångsförfarandet. Domstolsbeslut som tagits om en parts civila rättigheter utan hörande av denne anses inte vara förenliga med art. 6.1.⁵⁴ I *Nideröst-Huber v. Switzerland* hade vissa kommentarer från en underrätt skickats till en överrätt. Nideröst-Huber fick aldrig tillfälle att yttra sig över kommentarerna, vilket ansågs oförenligt med art. 6.1. EKMR.⁵⁵ Även kravet på att domarna ska hålla sig till parternas framställan anses hänföra sig till den kontradiktoriska principen.⁵⁶

Det svenska skiljeförfarandets motsvarighet återfinns som sagt i 21§ LSF. Dels föreskrivs det i pragrafen att skiljemännen ska se till att skiljeförfarandet sker: *opartiskt, ändamålsenligt och snabbt*, dels att skiljemännen ska följa parternas föreskrifter om hur dessa vill att förfarandet ska vara.⁵⁷ Hur rekvisiten kommer till uttryck regleras närmare i bl.a. 23-26§§ LSF, men 21§ LSF uppbar också en självständig betydelse.⁵⁸ Först och främst finns ett krav på opartiskhet: *likhetsprincipen*. Till skillnad från opartiskhetsbestämmelserna i 8§ LSF, syftar kravet på parternas

⁵¹ Danelius 2012, s.255.

⁵² *Haes and Gijssels v. Belgium*, p.50-59.

⁵³ *G.B v. France*, p.56-70.

⁵⁴ *Georgiados v. Greece*, p.37-43.

⁵⁵ *Nideröst-Huber v. Austria*, p.19-32. Jfr. även *Walston v. Norway* och *K.S v. Finland*.

⁵⁶ *Beer v. Austria* p.14-21 och Danelius 2012, s.256ff.

⁵⁷ Prop.1998/99:35 s.110f.

⁵⁸ Se nedan om bl.a. materiell processledning.

ställning under processen. Parterna måste åtnjuta samma processuella förmåner.⁵⁹ Rekviritet *ändamålsenlighet* innebär bl.a. att ett förfarande ska vara kostnadseffektivt och beakta rättssäkerhet. Hur detta krav tillgodoses måste bedömas i det enskilda fallet. Det torde dock vara en balansgång mellan den partsautonoma avtalsfriheten och fundamentala processuella principer. Tvingande förfarandepprinciper som *kontradiktions- och dispositionsprinciperna* måste således beaktas.⁶⁰ Tanken är att skiljeförfarandet ska kunna få en materiellt acceptabel utgång och vara formellt riktigt, samtidigt som processföringen sköts smidigt och effektivt. Flera författare anför att materiell processledning kan inbegripas i rekviritet *ändamålsenlighet*.⁶¹

Slutligen föreskriver 21§ LSF ett krav på *snabbhet*. Kravets omfattning beror på målets karaktär. Att parterna kommer överens om att sätta upp en tidsgräns finns det däremot inget hinder för. Snabbhetskravet får dock aldrig inskränka rättssäkerheten.⁶²

Något kort bör även nämnas om 21§ 2men. LSF. Detta stycke föreskriver det som karakteriserar hela skiljeförfarandet, nämligen partsautonomin. Partsautonomin har dock begränsningar. Om det finns tvingande bestämmelser, om rättssäkerheten åsidosätts eller om föreskrifterna från parterna är omöjlig att genomföra, får skiljemännen bortse från partsviljan. I andra fall är parterna fria att välja processform, skiljenämndsreglemente etc.⁶³

Bestämmelserna om en rättvis rättegång i EKMR överlappar inte helt och hållet med det svenska skiljemannareglementet. När principerna i 21§ LSF

⁵⁹ Heuman 2009 s.277ff, Linskog 2012, s.599ff, och Madsen 2009, s.181f.

⁶⁰ Jfr. 33§ 2p. Se även Linskog 2012, s.601f. och Madsen 2009, s.181

⁶¹ Heuman 1999 s.384ff, Madsen 2009 s.182 och Linskog s.608ff

⁶² Linskog 2012, s.603, Madsen 2009 s.182.

⁶³ Linskog 2012, s.605ff.

ska tillämpas torde detta dock göras i ljuset av EKMR:s praxis.⁶⁴ I och med detta uppnås indirekt en efterlevnad av EKMR. Att principerna i LSF går utöver den minimistandard som EKMR föreskriver, spelar inte någon roll.

3.3 Muntligt eller skriftligt förfarande

Art. 6.1. EKMR föreskriver inget krav på att förfarandet ska handläggas muntligt eller skriftligt. I konventionens originaltext talas det dock om *public hearing* som tyder på ett muntligt förfarande. Detta synsätt har Europadomstolen också fastställt i sin senare praxis.⁶⁵

LSF föreskriver i 24§ 1st. 1 men. ett tvingande krav som gäller under hela skiljeförfarandet och ger parterna rätten att: "[...] i all behövlig omfattning utföra sin talan skriftligt eller muntligt"⁶⁶. Bestämmelsen kan dock begränsas av parterna till att endast avse ett summariskt förfarande, så länge det finns garantier för att *materiell rättvisa skipas*.⁶⁷ Detta stadgande ska skiljas ifrån 24§ 1st. 2 men. LSF, där det föreskrivs att en till skiljemännen *överlämnad fråga* alltid får bli föremål för muntlig förhandling. Denna rättighet kan dock åsidosättas genom partsautonomin. En part skulle således alltid kunna tvinga igenom en muntlig förhandling rörande en överlämnad fråga, oavsett om detta vore *behövligt* eller ej.⁶⁸

Bestämmelserna kring dessa två meningar är i praktiken oproblematiska. Ett par rättsfall bör ändå belysas. I RH 2009:55 hävdade käranden, *Socar*, att motparten, *Frontera*, hade framfört sin argumentation i ett alltför sent skede och att skiljenämndens beaktande av denna argumentation därför utgjorde ett handläggningsfel. Hovrätten anförde att det inte finns några bestämmelser i LSF som stadgar en specifik tidsgräns för framförande av

⁶⁴ Se ovan 2.32.

⁶⁵ Danelius 2012, s.224

⁶⁶ 24§ 1st 1 men. LSF

⁶⁷ Heuman 1999 s.273

⁶⁸ Prop. 1998/99:35 s.227ff. Se även Heuman 1999 s.273f., Lindskog 2012 s.652ff. och Madsen 2009, s.207f

argument. 24§ LSF innebär en likalydande rättighet för vardera part att utföra sin talan i all behövlig omfattning, utan någon tidsfrist. Har båda parterna fått denna möjlighet utgör det inget handläggningsfel.⁶⁹ I HD Ö 1741/12 nämns det i förbifarten att en underlåtenhet av en skiljenämnd att beakta 24§ skulle kunna utgöra ett klandervärt handläggningsfel, såvida det rör sig om ett *kvalificerat fel*.⁷⁰ HD refererar i det ifrågavarande fallet till förarbetena, i vilka det står att felet sannolikt måste ha inverkat på utgången i processen.⁷¹ Vad detta specifikt innebär har dock lämnats till domstolsinstanserna att bedöma.

I Europadomstolens praxis finns det otaliga fall som tar upp rätten till ett muntligt domstolsförfarande. Huvudregeln är att muntlig förhandling ska hållas. Hur detta har formulerats av Europadomstolen kan ses i bl.a. *Miller v. Sweden*. Käranden hade begärt handikappsersättning av Försäkringskassan. Ansökan avslogs, varefter käranden överklagade ända upp till Regeringsrätten. I varje instans begärde Miller en muntlig förhandling utan att få gehör. Europadomstolen började med att konstatera att parter i ett processuellt förfarande har rätt till en offentlig förhandling vilket innefattar en muntlig sådan. Endast i undantagsfall kan denna rätt inskränkas. Sådana undantagsfall utgörs i regel av frågor som är av teknisk natur och ofta inbegriper matematiska beräkningar.⁷² I sådana fall kan en muntlig process rent av vara olämplig med hänsyn till effektivitet och ekonomi i rättegångsprocessen. Europadomstolen dömde till kärandens fördel i ovanstående fall, eftersom att den ansåg att fallet inte enbart var av teknisk natur.⁷³

Under vissa omständigheter kan en part välja att avstå från ett muntligt förfarande. I två rättsfall, *Håkansson och Sturesson v. Sweden* och *Rolf*

⁶⁹ RH 2009:55 – Hovrätten anförde att en tidsgräns dock kan motiveras med 23§ LSF.

⁷⁰ HD Ö 1741/12.

⁷¹ Prop. 1998/99:35 s.148.

⁷² *Schlugger-Zraggen v. Switzerland*, p.56-58.

⁷³ *Miller v. Sweden*, p.29-37.

Gustafson v. Sweden, hade båda parterna underlåtit att kräva en muntlig förhandling i underrätt. Europadomstolen belyste först och främst att muntliga förhandlingar sällan hölls i mål av ifrågavarande slag. Vidare ansåg Europadomstolen att parterna, om de velat ha ett muntligt förfarande, borde ha begärt detta. Deras underlåtenhet att begära en muntlig förhandling innebar implicit att de avstod från rätten till en muntlig förhandling.⁷⁴ En förusättning att en part ska kunna göra ett implicit avstående från en muntlig förhandling, är dock att det finns en lagstadgad rätt att begära en sådan förhandling.⁷⁵

Sammanfattningsvis kan följande sägas om den svenska rätten och den europeiska rätten:

Europadomstolens praxis möjliggör för en part att med bindande verkan avstå från ett muntligt förfarande. 24§ 1st 1 men. LSF är däremot tvingande och går utöver art. 6.1. EKMR. I den mån en muntlig förhandling behövs för att en part i all behövlig omfattning ska kunna utföra sin talan, kan en muntlig förhandling i ett skiljeförfarande därför inte avtalas bort.⁷⁶ Eftersom EKMR endast föreskriver minimistandarder torde det inte utgöra ett problem att den nationella rätten går utöver EKMR:s standard.⁷⁷

⁷⁴ *Håkansson och Sturesson v. Sweden*, p.64-68 och *Rolf Gustafsson v. Sweden*, p. 43-48

⁷⁵ *Werner v. Austria*, p.45-48

⁷⁶ Heuman 1999 s.274

⁷⁷ Danelius 2012 s.51

4 SwiftCourt

4.1 Vad är SwiftCourt?

SwC utgör i skrivande stund Sveriges enda digitala skiljedomstol. Tanken bakom SwC är att lagen ska göras tillgänglig för alla, inte bara i teorin. På ett snabbt, enkelt och billigt sätt kan i princip vem som helst föra en civilrättslig tvist.⁷⁸ SwC:s vision är att nå ut till individer och företag vars förehavanden hypotetiskt skulle kunna bli föremål för en civilrättslig tvist men som väljer att avstå p.g.a. ekonomi och tillgänglighet.⁷⁹

Det digitala skiljeförfarandet innebär i korthet att parternas civilrättsliga tvist processförs via Internet. Ett skiljeförfarande anhängiggörs hos SwC när parterna enats om att lösa tvisten där. Parterna tvistar därefter med varandra inom SwC:s speciella processramar. Systemet är självgående och skiljedomsförloppetets olika faser följer sekventiellt på varandra. Under processens gång blir parterna t.ex. uppmanade att lämna in svarsinlagor och relevant bevisning. Hela processen förs skriftligt, och parterna laddar upp och utvecklar sin talan i det digitala systemet. Efter att processföringen är avslutad avkunnar skiljemännen en exigibel dom som tillhandahålls digitalt.⁸⁰

Tvistelösningssystemet är minst sagt ovanligt, varför många frågetecken kring dess legitimitet och legalitet uppstår. I den följande framställningen ska jag därför återknyta till de rekvisit tagits upp i rättsutredningen ovan.⁸¹

⁷⁸ Självklart med beaktande av processbehörigheten.

⁷⁹ <http://swiftcourt.se/index.php/site/page?view=about> [Hämtad:2014-05-24].

⁸⁰ Se Bilaga C.

⁸¹ Se 3.1-3.3. SwC

4.2 SwiftCourt som rättegångssubstitut

4.2.1 Oavhängig och opartisk skiljenämnd

I 3.1-3.1.4 av SwC:s skiljedomsregler föreskrivs det hur skiljemännen uteslutande väljs av SwC. Detta skiljer sig ifrån LSF:s reglering, enligt vilken parterna står för valet av skiljemän.⁸² Det är givet att skiljemännen ska handla opartiskt och oberoende, vilket framgår av SwC:s skiljedomsregler. Gällande jävsinvändningarna hänvisar SwC till 8§ LSF. En fråga som kan ställas är vilka jävsgrundande problem som kan tänkas vara relevanta för SwC.

Eftersom det endast är SwC som utser skiljemännen, kan jävsproblematiken bli intressant på två plan. För det första får skiljemännen inte ha sådana förtroendeskadliga förhållanden som kan föranleda *objektivt* eller *subjektivt jäv*.⁸³ Jävsreglerna är oberoende av om parterna väljer skiljemännen eller om dessa väljs av tredje part. De jävsgrundande omständigheterna berör förhållandet mellan skiljemännen och parterna. Eftersom SwC:s digitala system innebär att parterna inte har någon som helst kontakt med skiljemännen förrän i samband avkunnandet av domen torde jävsgrundande omständigheter mellan skiljemän och parter sällan aktualiseras.

För det andra skulle det kunna tänkas att SwC som organisation skulle kunna bidra med en förtroendeskadlig omständighet. Heuman anför bl.a. att ett *ekonomiskt intresse* i den ena av parternas bolag skulle kunna vara en jävsgrundande omständighet.⁸⁴ Exempelvis skulle det kunna tänkas att SwC innehar aktieandelar i den ena partens bolag, vilket skulle utgöra en omständighet som i sin tur rubbar det objektiva förtroendet för SwC:s skiljemän. Heuman anför vidare att utfallet av sådan bedömning torde bero

⁸² Jfr. 12-14§§ LSF.

⁸³ Se ovan 3.1.

⁸⁴ Heuman 1999 s.241f.

på hur starkt intresset och värdet av aktieandelarna är. Att intresset är indirekt och avlägset utesluter inte en jävsgrundande omständighet.⁸⁵ Vissa paralleller kan ännu en gång dras till NJA 2007 s.841 där skiljemännen endast hade svaga kopplingar till advokatbyråns klient, men ändå ansågs partisk.⁸⁶ Om SwC skulle ha liknande intressen i någon parts förehavanden, skulle SwC:s inblandning förmodligen medföra att skiljemännen ansågs partiska.

4.2.2 Rättvis rättegång

Med utgångspunkt i den ovannämnda rättsutredningen kan vissa slutsatser dras. Den kontradiktoriska principen uppfylls genom parternas skriftväxling. Parterna ges möjlighet att besvara allt som kommunicerats dem emellan. Den märkliga situation som uppstod i fallet *Nideröst-Huber v. Switzerland*, där en part inte gavs möjlighet att yttra sig över kommentarer torde inte kunna uppstå inom SwC:s ramar. SwC:s uppbyggnad ger nämligen varje part aktiva uppmaningar att bemöta motpartens inlagor.⁸⁷

Att skiljemännen endast ges tillgång till den information som laddas upp av parterna bidrar vidare till att dispositionsprincipen efterlevs. Genom detta kommer skiljemännen svårligen att distraheras av annat än de tvistefrågor som uppstår inom skiljeförfarandet. Rent formellt efterhärmar SwC det processuella rättegångsförfarandet i allmän domstol vilket torde medföra att likhetsprincipen upprätthålls.⁸⁸ Hur väl SwC speglar detta i praktiken återstår dock att se.

⁸⁵ Heuman 1999, s.241f. och prop. 1998/99:35, s.218.

⁸⁶ Jfr. SvJT 2010 s.692.

⁸⁷ Se ovan 3.2.

⁸⁸ Jfr. 2.1-2.4 SwC.

Något kort bör även sägas om 21§ LSF angående rekvisiten *ändamålsenlighet och snabbhet*. Dessa rekvisit innefattar som ovan framställts en mängd olika principer och hänsynstaganden.

Rekvisitet *ändamålsenligt* innebär potentiellt att skiljemännen måste utöva en viss grad av materiell processledning. Med materiell processledning menas att skiljemännen ska klarlägga hur parternas talan och tvistefrågorna förefaller vara. Hur långt denna materiella processledningsmöjlighet sträcker sig är omtvistad. En alltför långtgående processledning medför en risk att en skiljeman ses som partisk. Motsatsförhållandet, att skiljemannen blir så pass försiktig att processledning i praktiken uteblir, kan på denna grund leda till ett undanröjande av skiljedomar.⁸⁹ Hur involverade skiljemännen ska vara i processen får bedömas utifrån sakens beskaffenhet.⁹⁰ En rådande åsikt verkar vara att skiljemännen endast ska klarlägga otydligheter och ofullständigheter.⁹¹ Att utöva processledning till den grad att parterna får betänkligheter kring sina *processuella dispositioner* är däremot inte motiverat.⁹²

Av det som framgår 2.1-2.4 SwC sker skriftväxlingen i stor utsträckning utan domstolens inblandning.⁹³ I och med att parterna anslutit sig till SwC:s tvistemålssystem kan det tänkas att deras gemensamma vilja är att den materiella processledningen inskränks. Givetvis måste förfarandet fortfarande vara ändamålsenligt. Lindskog anför att kravet på *ändamålsenlighet* hänför sig till skiljeförfarandets yttersta syfte, d.v.s. att skiljeförfarandet ska vara en tvistlösningsordning som förutsätter

⁸⁹ Se NJA 1973 s.740 där HD ansåg att bristande processledning inte förelåg utan endast avsåg en materiell bedömning från skiljemännens sida. Se även Heuman 1999 s.384.

⁹⁰ Prop.1998/99:35 s.120ff., Lindskog 2012, s.608ff.och Madsen 2009, s.189ff.

⁹¹ Heuman 1999 s.386, Lindskog 2012 s.609 och Nordenson JT 1993/94 s.215.

⁹² Ibid.

⁹³ Jfr. Madsen 2009, s.182.

rättssäkerhet.⁹⁴ Vilka brister som en avsaknad av processledning kan medföra, är svårt avgöra på förhand. Att SwC i 2.3. erbjuder en komplettering av parternas talan kan dock ses som en form av processledning som möjliggör för parterna att bota oklarheter och otydligheter. 2.3. SwC föreskriver däremot inget uttryckligt krav för skiljemännen att aktivt påtala sådana oklarheter och otydligheter. Möjligtvis kan det tänkas att generalklausulen i 4.6. SwC, i samband med 2.3 SwC, kommer att tillämpas i tvister där oklarhet och otydlighet råder kring en parts talan.

Sist bör rekvisitet *snabbhet* diskuteras. Såsom nämnts i ovanstående kapitel ska skiljeförfarandet avgöras snabbt och effektivt.⁹⁵ Hur snabbt ärendet måste avgöras beror på målets beskaffenhet. Att uppställa tidsfrister förhindras inte av 21§ LSF. Skiljeförfarandets tidseffektivitet får dock inte åsidosätta rättssäkerheten. I SwC är tidsfristen för motpartens svarsinlägga två veckor medan kompletteringen av talan är en vecka vardera för parterna.⁹⁶ Domen avkunnas sedan inom två veckor.⁹⁷ Detta borde trots de korta tidsfristerna inte utgöra ett praktiskt problem för parterna. Inför anhängiggörandet hos SwC kan parterna nämligen införskaffa sig kunskap om tidsfristerna och de får därigenom en chans att planera tiden för processföringen. Tidsfristerna skulle däremot kunna vara ett problem för skiljemännen som alltid endast har två veckor på sig att avkunna dom.

4.2.3 Muntligt eller skriftligt förfarande

Som framgår av SwC:s punkt 1.3 är ett skiljeförfarande uteslutande skriftligt. Såsom framgår av Europadomstolens praxis, har den främst tagit sikte på *rätten till en muntlig förhandling*. Denna rätt kan en part avstå från utan att staten brutit mot art. 6.1. EKMR. I 24§ 1 men. LSF har den svenska

⁹⁴ Lindskog 2012, s.601ff.

⁹⁵ Se ovan 3.2.

⁹⁶ Jfr. punkterna 2.2.1 + 2.3.1-2 SwC.

⁹⁷ Jfr. punkt 2.5 SwC.

lagstiftaren dock valt att gå ett steg längre än i art. 6.1. EKMR. Rätten att i "[...]all behövlig omfattning kunna utföra sin talan muntligt eller skriftligt" är oeftergivlig⁹⁸. Detta blir högst betänkligt i samband med SwC:s helt skriftliga förfarande.

Såsom Heuman anfört är det möjligt att på förhand inskränka förfarandet genom att inte tillåta muntlig bevisning utan istället utföra sin talan genom exempelvis vittnesattester.⁹⁹ Det är dock inte möjligt att fullständigt utesluta rätten till muntliga förhandlingar.¹⁰⁰ Vidare måste även 21§ 2 men. LSF beaktas då parterna genom sin gemensamma vilja anslutit sig till SwC:s tvistemålsregler. Frågan som uppkommer är vilken roll det frivilliga avståendet från ett muntligt förfarande spelar.

Den rimliga slutsats som kan dras utifrån förevarande förhållanden, är att ett skriftligt förfarande ska upprätthållas så gott det går. Det är viktigt att beakta att 24§ 1st 1 men. LSF endast föreskriver att en talan ska kunna utföras i all behövlig omfattning. Detta innebär att det skriftliga förfarandet oftast skulle kunna vara tillräckligt. Endast när det skriftliga förfarandet inte låter parterna utföra sin talan i all behövlig omfattning kan (och måste) det muntliga förfarandet tillämpas. Vilka omständigheter som skulle föranleda att det muntliga förfarandet måste användas är dock oklart.

Att en part faktiskt inte kunnat utföra sin talan i all behövlig omfattning p.g.a. att det muntliga förfarandet eftergivits, är dock inte i sig självt tillräckligt för att en klandertalan enligt 34§ 6p. LSF ska kunna vinna bifall. Av såväl praxis som förarbete framgår det att inte vilka procedurfel som helst kan åberopas. En *beaktansvärd* möjlighet att en omständighet påverkat

⁹⁸ Jfr. 24§ 1 men. LSF.

⁹⁹ Heuman 1999, s.274.

¹⁰⁰ Ibid.

utgången räcker således inte.¹⁰¹ Handlägningsfelet har endast betydelse om det *sannolikt* har påverkat utgången av målet.¹⁰² En invändning mot det skriftliga förfarandet för en part som frivilligt har anslutit sig till SwC:s förfarande förefaller därför vara väldigt snäv.

¹⁰¹ Prop. 1998/1999:35 s.148f. och bl.a. RH 2003:55 där hovrätten inte beviljade kärandens klandergrund om handlägningsfel i 34§6p. LSF. Käranden ansåg att talan inte kunnat utformas i behövlig omfattning vilket ogillades av hovrätten.

¹⁰² Prop. 1998/99:35 s.148f. och NJA 1953 s.403.

5 Analys och slutsats

Under uppsatsens gång har jag försökt att framhäva de aspekter som ur SwC:s synvinkel är intressanta och värda att närmare utreda. SwC:s nya skiljeförfarandesystem är på både gott och ont processuellt minimalistiskt och menat för tvister som kan tänkas lösas under snabba handläggningsformer.

Det stora IT-genombrottet har inneburit att marknaden har fått en ny dimension. Civilrättsliga transaktioner sker dagligen över nätet via populära hemsidor som *Blocket* och *Tradera*. Personer som genomför dessa transaktioner kan bo på precis vilka ställen som helst i Sverige vilket därför kräver mer flexibla domstolslösningar.

Som det ser ut i Sverige idag saknas det möjligheter för personer som hamnat i civilrättsligt prekära situationer och vill åtgärda dessa snabbt och billigt. Ifall parter ansöker om ett tvistlösningsförfarande hos tingsrätten får de vara beredda på en lång handläggningstid där tvistens aktualitet och relevans gradvis minskar. Skiljedomsinstitut, såsom *Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut*, vilka idag erbjuder snabb handläggning för civilrättsliga tvistemål, har prisnivåer som knappast lämpar sig för den enskildes ekonomi. För många förfördelade parter innebär just dessa höga trösklar till befintlig rättskipning att konflikterna aldrig får ett tillfredsställande slut. Att en mellanväg som SwC introduceras på marknaden kan därför tänkas vara välkommet. En fråga som dock ställs på sin spets är om lagstiftningen tillåter en så pass minimalistisk tvistlösningsmodell.

Den jämförelse som gjorts mellan EKMR och den nationella rätten visar på att SwC uppfyller de minimikrav som ställs upp i art. 6.1. EKMR. För SwC:s

del är det snarare den svenska rätten som skulle kunna vara ett hinder. Eftersom den svenska rätten går utöver minimikraven i EKMR och ställer högre krav på rättegångsförfarandet.

Syftet med ett skiljeförfarande är i grund och botten att låta parter lösa en civilrättslig tvist genom ett smidigt och skräddarsytt förfarande. Å ena sidan kan det tänkas att partautonomin i vissa fall bör stå tillbaka till förmån för det allmännas intresse och för den grundläggande processordningen. Å andra sidan bör det funderas över hur långt de tvingande kraven bör få sträcka sig. Visserligen bör ett skiljeförfarande inte bli rättsligt illusoriskt, men att i alla sammanhang ha tvingande krav som parterna inte kan avtala bort vore nog att gå för långt.

Av min utredning framgår bl.a. att en inskränkning av förfarandet till att avse ett summariskt förfarande är fullt tillåtet. Avståendet av muntliga förhandlingar är däremot, trots att det också utgör en sorts inskränkning, inte alltid tillåtet. Jag tycker mig därför urskönja en skönsässig reglering som behöver motiveras ytterligare. Gränsdragningen blir knappast tydligare av att 24§ 2 men. LSF ger en möjlighet till att avtala bort alla muntliga förhandlingar hänförliga till parternas överlämnade frågor. Denna rättighet får dock, såsom framkommit, inte inkräkta på 24§ 1st 1 men. LSF. Lagstiftaren har i förarbetena inte motiverat vad som legat till grund för denna gränsdragning, mellan å ena sidan partsautonomin och å andra sidan de tvingande kraven. Uppdelningen verkar vara godtycklig och kanske inte fullt konsekvent. Hur det än föreligger med möjligheterna att ha ett uteslutande skriftligt förfarande, torde parter som anslutit sig till SwC:s tvistemålssystem, i praktiken inte ha något att invända emot.

Ett annat potentiellt problem för SwC är den materiella processledningen. Som framgått i den ovanstående utredningen har SwC:s skiljemän till synes begränsade möjligheter att bedriva materiell processledning.

Generalklausulen 4.6. SwC i samband med kompletteringsmöjligheten i 2.3 SwC skulle dock innebära att en viss nivå av processledning ändå upprätthålls. Som nämnts ovan, skulle detta innebära att otydligheter och oklarheter kan klarläggas. Det vore dock önskvärt med en tydlig regel som föreskriver i vilka sammanhang kompletteringar avseende oklarheter och otydligheter som ska begäras in från parterna. Tydliga ramar för hur processledningen ska gå till vore fördelaktigt både för skiljemännen och rättsväsendet i stort.

Slutligen kan de tidsfrister som ställs upp för skiljemännen och parterna begrundas ytterligare. Visserligen kan, såsom nämnts ovan, de ifrågavarande parterna alltid välja att avstå från ett skiljeförfarande vid SwC. Är avtalsförhållandet av en sådan beskaffenhet, att parterna inte anser att de på ett tillfredsställande sätt kan framföra sin talan inom de givna tidsfristerna, behöver de aldrig ansluta sig till SwC. Detsamma gäller dock inte för en skiljemännen, som efter skriftväxlingens slut, måste avkunna en dom inom två veckor. En alltför tungt belastad skiljenämnd skulle kunna brista i sitt materiella avgörande p.g.a. bristen på tid. Det torde därför instiftas en skiljedomsregel där skiljemännen skulle kunna begära uppskov vid avkunnandet av dom. Snabbheten i förfarandet skulle i och för sig eftergivas men detta skulle göras till förmån för rättssäkerheten, vilket trots allt går före.

När SwC lanserar sin tjänst inom en snar framtid kommer förmodligen nya processuella problem att uppdagas. Min förhoppning är att uppsatsen genom att belysa gällande lagstiftning och praxis bringat klarhet i en del av de frågor som kan tänkas dyka upp. SwC:s tvistemålsförfarande utgör utan tvekan en milstolpe i rättsväsendets utveckling där gammal lagstiftning interagerar med ett nytt tvistlösningsalternativ.

Bilaga A – Utdrag ur LSF

8 §

En skiljeman skall vara opartisk.

En skiljeman skall på yrkande av en part skiljas från sitt uppdrag, om det finns någon omständighet som kan rubba förtroendet för skiljemannens opartiskhet. En sådan omständighet skall alltid anses föreligga

- 1. om skiljemannen själv eller någon närstående till skiljemannen är part eller annars kan vänta beaktansvärd nytta eller skada av tvistens utgång,
- 2. om skiljemannen eller någon närstående till skiljemannen är ledamot av styrelsen för ett bolag eller någon annan sammanslutning som är part eller annars är ställföreträdare för en part eller för någon annan som kan vänta beaktansvärd nytta eller skada av tvistens utgång,
- 3. om skiljemannen som sakkunnig eller annars har tagit ställning i tvisten eller hjälpt en part att förbereda eller utföra sin talan i tvisten, eller
- 4. om skiljemannen har mottagit eller förbehållit sig ersättning i strid med [39 § andra stycket](#).

21 §

Skiljemännen skall handlägga tvisten opartiskt, ändamålsenligt och snabbt. De skall därvid följa vad parterna har bestämt, om det inte finns något hinder mot det.

24 §

Skiljemännen skall ge parterna tillfälle att i all behövlig omfattning utföra sin talan skriftligt eller muntligt. Inför avgörandet av en till skiljemännen överlämnad fråga skall muntlig förhandling hållas, om en part begär det och parterna inte har bestämt något annat

En part skall ges möjlighet att ta del av alla handlingar och allt annat material som rör tvisten och som tillförs skiljemännen från motparten eller någon annan.

Om en part utan giltigt skäl uteblir från en förhandling eller låter bli att i något annat hänseende iakttä ett föreläggande av skiljemännen, är detta inte hinder mot att handläggningen fortsätter och att tvisten avgörs på det material som finns.

33 §

En skiljedom är ogiltig

- 1. om den innefattar prövning av en fråga som enligt svensk lag inte får avgöras av skiljemän
- 2. om skiljedomen eller det sätt på vilket skiljedomen tillkommit är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i Sverige, eller
- 3. om skiljedomen inte uppfyller föreskrifterna om skriftlighet och undertecknande i [31 § första stycket](#).

Ogiltigheten kan gälla en viss del av skiljedomen.

34 §

En skiljedom som inte kan angripas enligt [36 §](#) skall efter klander helt eller delvis [120](#) upphävas på talan av en part

- 1. **om** den inte omfattas av ett giltigt skiljeavtal mellan parterna,
- 2. **om** skiljemännen har meddelat dom efter utgången av den tid som parterna bestämt eller **om** de annars har överskridit sitt uppdrag,
- 3. **om skiljeförfarande** enligt [47 §](#) inte borde ha ägt rum i Sverige,
- 4. **om** en skiljeman har utsetts i strid med parternas överenskommelse eller denna **lag**,
- 5. om en skiljeman på grund av någon omständighet som anges i [7](#) eller [8 §](#) har varit obehörig, eller
- 6. om det annars, utan partens vållande, i handläggningen har förekommit något fel som sannolikt har inverkat på utgången.

En part har inte rätt att åberopa en omständighet som han genom att delta i förfarandet utan invändning eller på annat sätt får anses ha avstått från att göra gällande. Enbart genom att parten har utsett skiljeman skall han inte anses ha godtagit skiljemännens behörighet att avgöra den hänskjutna frågan. Att en part kan ha förlorat rätten enligt första stycket 5 att åberopa en omständighet som anges i [8 §](#) följer av [10](#) och [11 §§](#).

Talan skall väckas inom tre månader från den dag då parten fick del av skiljedomen eller, om rättelse, komplettering eller tolkning enligt [32 §](#) har ägt rum, inom tre månader från den dag då parten fick del av skiljedomen i dess slutliga lydelse. En part får efter fristens utgång inte åberopa en ny klandergrund till stöd för sin talan.

Bilaga B – Art. 6.1. EKMR

”Var och en skall, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag. Domen skall avkunnas offentligt, men pressen och allmänheten får utestängas från rättegången eller en del därav av hänsyn till den allmänna moralen, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller då minderårigas intressen eller skyddet för parternas privatliv så kräver eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, under särskilda omständigheter när offentlighet skulle skada rättvisans intresse.”¹⁰³

¹⁰³ Art. 6.1 EKMR

Bilaga C - SKILJEDOMSREGLER FÖR SWIFTCOURT.SE

1 ALLMÄNT OM FÖRFARANDET

- 1.1 Parter som i ett skiljeavtal hänvisar till Skiljedomsregler för Swiftcourt.se ska anses ha kommit överens om att dessa regler och senare antagna ändringar som är i kraft när skiljeförfarandet inleds ska tillämpas på förfarandet om parterna inte har kommit överens om annat.
- 1.2 Kommunikation med SWIFTCOURT eller skiljemän som rör förfarandet sker enbart genom det interna rapporteringssystem som finns på Hemsidan ("<http://www.swiftcourt.se>"). Kommunikation i form av brev, email, telefonsamtal eller andra sätt som inte sker enligt detta stycke är utan verkan och ska inte anses ha inkommit till SWIFTCOURT eller dess skiljemän.
- 1.3 Mer information om SWIFTCOURT:s organisation finns i Bilaga 1. Skiljeförfarande enligt dessa regler är enbart skriftligt.

2 HUR DET GÅR TILL (FÖRFARANDET)

2.1 Hur skriftväxlingen startar

- 2.1.1 Skiljeförfarandet inleds genom att part ("Stämmande part") registrerar målet på <http://www.swiftcourt.se/stamning> och betalar för var tid gällande registreringsavgift (<http://www.swiftcourt.se/kostnader>).
- 2.1.2 Registreringen ska innehålla:
- (i) uppgifter om parternas namn, adress, telefonnummer och epostadresser
 - (ii) kopia av det avtal som innehåller parternas överenskommelse om att använda SWIFTCOURT,
 - (iii) uppgifter om vad parten vill att skiljemännen ska ta beslut om/döma ut (yrkanden).
 - (iv) en utförlig redogörelse för vad som ligger till grund för vad du begär, bifoga gärna avtal om det finns (grunden), och
 - (v) andra omständigheter kring detta som kan vara av betydelse (omständigheter),

- 2.1.3 SWIFTCOURT får begära att den information och de handlingar som lämnats in i samband med registreringen (nedan "Inledande handlingar") kompletteras. Skiljeförfarandet anses inte registrerat förrän samtliga uppgifter är korrekt ifyllda och tillräckliga för att kunna genomföra ett skiljeförfarande enligt SWIFTCOURTS regler.
- 2.1.4 SWIFTCOURT får avvisa målet om:
- (i) registreringsavgiften inte har betalats inom två veckor från inledandet av skiljeförfarandet, eller
 - (ii) uppgifterna i registreringen inte är korrekt eller otydligt ifyllda, eller
 - (iii) inledande handlingar inte kompletterats inom en vecka efter begäran, eller
 - (iv) det är uppenbart att SWIFTCOURT saknar behörighet att befatta sig med tvisten.
 - (v) skiljemännen har frånsagt sig uppdraget och avstått från att meddela skiljedom i enlighet med nedan.

2.2 **Utskickande av handlingar till den andra parten (motparten)**

- 2.2.1 När målet är registrerat och registreringsavgiften är betald skickar SWIFTCOURT ut Inledande handlingar, i enlighet med bestämmelser härom, till den part som blivit stämd (nedan "Motparten"). Motparten har därefter två veckor på sig att svara (nedan "Tidsfristen"). Svar som lämnas efter det att Tidsfristen gått ut kommer inte prövas, eller läggas till grund för slutligt avgörande. Att Motparten låter bli att svara hindrar inte att en dom meddelas.

2.3 **Komplettering**

- 2.3.1 När Motparten svarat på stämningen ska svaret skickas till Stämmande part som, inom en vecka från det att svaret kommunicerats, får välja att antingen yttra sig över motpartens svar eller skicka vidare målet för slutligt avgörande (dom). Att Stämmande part inte valt att yttra sig eller skicka vidare målet för slutligt avgörande hindrar inte att en dom meddelas.
- 2.3.2 Väljer Stämmande part att yttra sig över motpartens svar ska yttrandet med eventuella bilagor registreras i SWIFTCOURT:s system. Yttrandet med bilagor skickas sedan ut, i enlighet med bestämmelser härom, till Motparten som får en vecka på sig att svara på motsvarande sätt. Att Motparten låter bli att svara hindrar inte att en dom meddelas.

2.4 Skriftväxlingens avslutande

2.4.1 När

- (i) Stämmande part skickat vidare målet för slutligt avgörande, eller
- (ii) om Stämmande part inte inom tidsfristen valt att ärendet ska kompletteras, eller
- (iii) om Motparten inte svarat inom tidsfristen, eller
- (iv) när Motparten svarat på kompletteringen ska SWIFTCOURT förklara skriftväxlingen avslutad.

2.4.2 Handlingar som skickas in efter att skriftväxlingen är avslutad ska lämnas utan avseende och inte beaktas i det slutgiltiga avgörandet.

2.4.3 När skriftväxlingen avslutas enligt ovan ska SWIFTCOURT utse tre skiljemän att döma mellan parterna. SWIFTCOURT ska samtidigt hänskjuta tvisten till skiljemännen genom att tillsända dem samtliga handlingar i målet, förutom sådana handlingar som inkommit för sent. Beslut om hänskjutande ska hållas tillgängligt för parterna i SWIFTCOURT:s interna system.

2.5 Dom (Skiljedom)

2.5.1 Skiljemännen ska inom 2 veckor från det datum skriftväxlingen förklarats avslutat slutligt avgöra tvisten genom att utfärda en skiljedom grundad enbart på den skriftväxling som förevarit och de bevis parterna åberopat och givit in. SWIFTCOURT får förlänga denna tidsfrist på en motiverad begäran från skiljemannen eller om det annars anses nödvändigt.

2.5.2 Skiljemännen får frånsäga sig uppdraget och avstå från att meddela skiljedom om underlaget i något avseende inte ger tillräckligt underlag för att döma i målet, eller handlingar är uppenbart förfalskade, eller annan omständighet som gör det orimligt att döma i målet. Beslut om att frånsäga sig uppdraget och avstå från att meddela dom måste ske med samtliga skiljemäns samtycke.

2.5.3 Om parterna träffar en förlikning innan en slutlig skiljedom meddelas får skiljemännen på begäran av båda parterna fastställa förlikningen genom en skiljedom.

2.5.4 Skiljedomen skrivs under av skiljemännen och skickas utan dröjsmål till SWIFTCOURT.

2.5.5 SWIFTCOURT skickar sedan ut kopior av skiljedomen till parterna via email eller SMS, eller håller skiljedomen tillgänglig för parterna i SWIFTCOURT:s interna system.

- 2.5.6 En skiljedom är slutlig och bindande för parterna när den har meddelats. Genom att komma överens om skiljeförfarande enligt dessa regler förbinder sig parterna att rätta sig efter skiljedomen utan dröjsmål.

2.6 Efter skiljedomen

- 2.6.1 Rättelse och tolkning sker i enlighet med lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

3 DE SOM DÖMER (SKILJEMÄNNEN)

3.1 De som dömer i ärendet

- 3.1.1 Skiljenämnden ska bestå av tre av SWIFTCOURT godkända skiljemän. Kommer parterna senare överens om annat har SWIFTCOURT rätt att avvisa målet. Skiljemännen ska vara opartiska och oberoende.
- 3.1.2 Skiljedomar och Skiljenämndens övriga beslut ska fattas av en majoritet av skiljemännen.
- 3.1.3 Den som ombeds vara skiljeman ska genast skriftligen upplysa SWIFTCOURT om det föreligger sådana omständigheter som enligt 7 eller 8 § lag (1999:116) om skiljeförfarande, eller i övrigt kan tänkas föreligga omständighet som kan hindra den vidtalade från att vara skiljeman.
- 3.1.4 Parts framställan om jävsinvändning ska vara motiverad och tillsändas SWIFTCOURT som tar beslut i frågan.

3.2 Hur de som dömer i ärendet byts ut

- 3.2.1 SWIFTCOURT ska entlediga en skiljeman från uppdraget om:
- (b) styrelsen accepterar skiljemannens begäran om entledigande,
 - (c) skiljemannen skriftligen upplyst att sådana omständigheter som enligt 7 eller 8 § lag (1999:116) om skiljeförfarande kan tänkas hindra den vidtalade från att vara skiljeman och styrelsen accepterar detta,
 - (d) styrelsen bifaller en jävsinvändning från part, eller
 - (e) skiljemannen på annat sätt är förhindrad att uppfylla sina skyldigheter, underlåter att utföra sitt uppdrag på ett tillfredställande sätt eller i övrigt är olämplig att döma i ärendet.
- 3.2.2 SWIFTCOURT ska utse en ny skiljeman om en skiljeman har entledigats från sitt uppdrag eller om en skiljeman har avlidit.

3.2.3 SWIFTCOURT får utse en ny skiljeman om en skiljeman frånsagt sig sitt uppdrag.

3.3 Kostnader

3.3.1 Parterna står gemensamt och i lika delar för de vid var tid gällande administrativa och skiljedomsrelaterade kostnader som framgår av <http://www.swiftcourt.se/kostnader>. Varje part står dock själv för eventuella rättegångskostnader.

4 SPELREGLER (PROCESSUELLA BESTÄMMELSER)

4.1 Ändring av talan

4.1.1 Part får, enbart i enlighet med SWIFTCOURTs regler härom och på det sätt som SWIFTCOURT:s interna system tillåter, fram till och med att skiljeförfarandet förklarats avslutat ändra eller komplettera sitt käromål, genkärsmål, kvittningsyrkande eller sin kvittningsinvändning under förutsättning att talan efter ändringen eller tillägget fortfarande omfattas av skiljeavtalet och skiljemannen inte anser att det är olämpligt att tillåta ändringen eller tillägget med hänsyn till att ändringen eller tillägget görs för sent, den olägenhet som detta innebär för motparten eller övriga omständigheter.

4.2 Vittne och sakkunnig

4.2.1 Part är, på grund av förfarandets skriftliga karaktär, begränsad till att lämna in vittnesmål ("Vittnesattester") och sakkunnigutlåtande skriftligen genom SWIFTCOURT:s interna system och i enlighet med de regler som gäller för övriga handlingar i målet.

4.3 Utskickande av handlingar

4.3.1 SWIFTCOURT skickar handlingar till parterna via den email eller det telefonnummer de själva registrerat i SWIFTCOURT:s register, eller till den email eller det mobilnummer som användes i och med avtalsslutet, eller till adressatens senast kända adress.

4.3.2 En handling som skickats enligt stycket ovan ska anses ha kommit till adressaten den dag den normalt skulle ha mottagits med det valda kommunikationssättet.

4.4 Betalning

4.4.1 Betalning till SWIFTCOURT sker uteslutande genom betalningssystemet på Hemsidan.

4.5 Vilken lag som ska användas

- 4.5.1 Skiljenämnden ska avgöra tvisten med tillämpning av svensk lag. Detta hindrar inte att, när tillämpligt, Avtalslagen 2010 (<http://www.avtalslagen2010.se>) används. Kommer parter överens om att annan nationell lag ska tillämpas har SWIFTCOURT rätt att avvisa målet.

4.6 Avslutande bestämmelser

- 4.7 Vad gäller alla frågor som inte uttryckligen omfattas av reglerna ovan ska SWIFTCOURT, skiljenämnden och parterna agera efter dessa reglers anda och vidta varje skälig åtgärd för att säkerställa att alla skiljedomar kan verkställas.
- 4.8 Varken SWIFTCOURT eller skiljenämnden ansvarar för skador som eventuellt kan orsakas en part i samband med ett skiljeförfarande.

BILAGA 1

SWIFTCOURTS ORGANISATION

1 OM SWIFTCOURT

- 1.1 Swiftcourt tillhandahåller administrativ service för tvistlösning online. Swiftcourt är en del av Swiftcourt AB som oberoende utför sina uppgifter vid administration av tvister. Swiftcourt består av en bolagsstämma och en styrelse.

2 SWIFTCOURTS UPPGIFTER

- 2.1 Swiftcourt avgör inte tvister på egen hand. Swiftcourt har till uppgift att:
- (a) administrera tvister i enlighet med Swiftcourts regler för skiljeförfarande, och
 - (b) fatta nödvändiga beslut i förhållande till Swiftcourts skiljeförfarande.

3 STYRELSEN

- 3.1 Styrelsen skall bestå av en ordförande och högst fyra (4) ledamöter. Styrelsen utses av Swiftcourts bolagsstämma.

4 STYRELSENS UPPGIFTER

- 4.1 Styrelsen har till uppgift att fatta de beslut som krävs av Swiftcourt vid administrationen av tvister i Swiftcourts skiljeförfarande och enligt Swiftcourts regler för skiljeförfarande. Sådana beslut kan avse bland annat Swiftcourts behörighet, fastställande av avgifter och administrationskostnader, utseende av skiljemän, beslut om jävsinvändning mot skiljemän, entledigande av skiljemän samt fastställande av kostnader för skiljeförfarandet.

5 STYRELSENS BESLUTFÖRHET

- 5.1 Styrelsen är beslutsför med två (2) ledamöter. Om majoritet inte uppnås har ordföranden utslagsröst. I brådska ärenden får beslut fattas av styrelsens ordförande. Styrelsen får utse en kommitté som i styrelsens ställe skall fatta beslut i vissa frågor. Styrelsen får delegera rätt att fatta beslut till av styrelsen utsedda kommittéer som t.ex. förlängning av tid för meddelande av skiljedom, avvisning p.g.a. underlåtenhet att betala

ansökningsavgift, beslut om jävsinvändning samt fastställande av kostnader för skiljeförfarandet. Styrelsens beslut är slutliga.

6 HANDLÄGGNING

- 6.1 Swiftcourt skall säkerställa att sekretess gäller för skiljeförfarandet och skiljedomen samt handlägga skiljeförfarandet oberoende, ändamålsenligt och snabbt.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Förarbeten

Prop. 1998/99:35 "Ny lag om skiljeförfarande"

SOU 2008:125 "En reformerad grundlag"

Lagar

Regeringsformen (1974:152)

Rättegångsbalk (1942:749)

Lag (1999:116) om skiljeförfarande

Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna

Litteratur

Cameron, Iain, 1959-. - An introduction to the European Convention on Human Rights / Iain Cameron. - 2011 - 6. ed.. - ISBN: 978-91-7678-777-9

Danelius, Hans, 1934-. - Mänskliga rättigheter i europeisk praxis : en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna / Hans Danelius. - 2012 - 4., [uppdaterade] uppl.. - ISBN: 978-91-39-11231-0

Heuman, Lars, 1941-. - Skiljemannarätt / Lars Heuman. - 1999 - 1. uppl.. - ISBN: 91-39-20200-3 (inb)

Madsen, Finn, 1953-. - Skiljeförfarande i Sverige : en kommentar till lagen (1999:116) om skiljeförfarande och till reglerna för Stockholms handelskammarens skiljedomsinstitut / Finn Madsen. - 2009 - 2. uppl.. - ISBN: 9789172233478 (inb)

Petrochilos, Georgios. - Procedural law in international arbitration / Georgios Petrochilos. - 2003. - ISBN: 0-19-924948-2

Westberg, Peter, 1955-. - Civilrättskipning / Peter Westberg. - 2013 - 2., rev. och utök. uppl.. - ISBN: 9789139206491

Tidsskrifter

Nordenson, Ulf: "Materiell processledning i skiljeförfarande", i *JT* 1993/94, s.211

Sandgren, Claes: "Domares jäv och skiljemans obehörighet", i *SvJT* 2010, s. 689

Elektroniska källor

Cars, Thorsten: [Lag (1999:116) om skiljeförfarande, kommentaren till 33§, not. 115 och 116], i Karnov, Internet 2014-05-24

Jermsten, Jesper: [Regeringsform (1974:152), kommentaren till 2 kap. 11§, not. 39], i Karnov, Internet 2014-04-28

www.swiftcourt.se [Hämtad från Internet: 2014-05-24]

Rättsfallsförteckning

Europadomstolens praxis

Beer v. Austria (Appl. 30428/96), dom den 6/2 - 2001

Bulut v. Austria (Appl. 17358/90), dom den 22/2 – 1996

De Haes and Gijssels v. Belgium (Appl. 19983/92), dom den 24/2 - 1997

Deweer v. UK (Appl. 6903/75), dom den 27/2 – 1980

Díkme v. Turkey (Appl. 20869/92), dom den 11/7 – 2000

G.B v. France (Appl. 44069/98), dom den 2/10 - 2001

Georgiadis v. Greece (Appl. 21522/93), dom den 29/5 - 1997

Håkansson and Sturesson v Sweden (Appl. 11855/85), dom den 21/2 – 1990

K.S. v. Finland (Appl. 29346/95), dom den 12/12 - 2001

Miller v. Sweden (Appl. 5585/00), dom den 8/2 – 2005

Nideröst-Huber (Appl. 18990/91), dom den 18/2-1997

Pfeifer and Plankl v. Austria (Appl. 10802/84), dom den 25/2 – 1992

Rolf Gustafsson v. Sweden (Appl. 23196/94), dom den 1/7 - 1997

Schuler-Zgraggen v. Switzerland (Appl. 14518/89), dom den 24/6 - 1993

SUOVANIEMI and others v. Finland (Appl. 28101/95), dom den 23/2 – 1999

Vacher v. France (Appl. 20368/92), dom den 17/12 - 1996

Wahlston v. Norway (Appl. 37372/97), dom den 3/6-2003

Werner v. Austria (Appl. 21835/93), dom den 24/11 - 1997

Europakommissionen

Jakob BOSS Söhne KG v. Germany (Appl. 18479/91), beslut den 2/12 - 1991

Nordström-Janzon and Nordström-Lehtinen v. Netherlands (Appl. 28101/95), dom den 27/11 - 1996

Svensk praxis

NJA 1953 s.403

NJA 1973 s.740

NJA 1981 s.1205

NJA 2007 s.841

NJA 2010 s.274

NJA 2010 s.317

HD Ö 1741/12 p.11

RH 2003:55

RH 2009:55